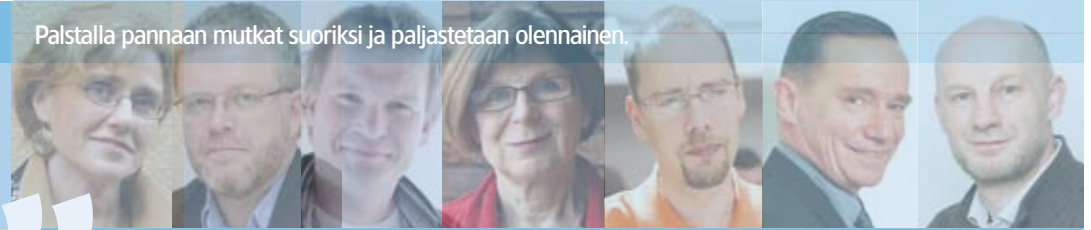

pinnan alta

Palstalla pannaan mutkat suoriksi ja paljastetaan olennainen.

Mitä tapahtuu todella?

Globaalisosiaalinen kysymys koskee koko maailman kykyä ponnistella yhdessä yhteisten ongelmien torjumiseksi ja niiden seurausten lievittämiseksi ja tasoittamiseksi.

Jussi Simpura, tutkimusprofessori,
Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen strategia- ja kehittämissyksikkö

GLOB-OHOH! -yllättikö globalisaatio sosiaalialan?

Taluskriisi ja sikainfluenssa ovat tuoreimmat esimerkit globalisaatioilmiöistä, jotka leviävät nopeasti yli koko maailman ja koskettavat kaikkia kaikkialla. Niillä on aina myös sosiaaliset ulottuvuutensa ainakin kahdessa suhteessa.

Ensinnäkin globalisaatioilmiöt koskettavat kaikkia, mutta eivät kaikkia samalla tavalla. Syntyy tuloeroja epätasaisuuden kaltainen tilanne, jossa mietitään, miten suurta epätasaisuutta voidaan pitää siedettävänä ja millä toimilla taluskriisin, sikainfluenssan tai jopa ilmastonmuutoksen epätasaiseen kohtaantoon voitaisiin puuttua.

Toiseksi globalisaatioilmiöt vaativat kaikkien ihmisten yhteisiä ponnistuksia. Globaalisosiaalinen kysymys koskee koko maailman kykyä ponnistella yhdessä yhteisten ongelmien torjumiseksi ja niiden seurausten lievittämiseksi ja tasoittamiseksi. Näissä ponnistuksissa on kysymys siitä, miten hyvin sosiaaliset siteet kestävät, mitä sosiaaliset suhteet sietävät ja miten sosiaaliset verkostot venyvät. Huolenpito sosiaalisesta sfääristä on välttämätöntä valmistautumista alati globaalimpiin ja yhteisempiin haasteisiin.

Yksi globalisaatioilmiöiden piirteistä näyttää olevan suuren ja pienen mittakaavan ilmiöiden samanaikaisuus. Ilmiöt eivät etene globaalitasolta esimerkiksi paikalliselle tasolle välitason rakenteiden, kuten kansallisvaltion, suodattamina, vaan ne kohdataan jokseenkin samanaikaisesti kaikilla tasoilla. Silloin ratkaisujakin etsitään aina samanaikaisesti kaikilla tasoilla.

Paikallistasolla ei voi eikä tarvitse odottaa, mitä valtiollisella tasolla tehdään, eikä globaalitasolla

voi luottaa siihen, että ratkaisut lopulta syntyvät paikallistasolla. Tällä havainnolla on merkitystä sosiaalialalle, joka on perinteisesti nähnyt itsensä pienten ihmisten paikallisten huolten asiantuntijana. Nyt nuo huolet ovat aiempaa välittömämmin yhteydessä koko maailmaan, ja niiden paikallisissa ratkaisemisissa joudutaan varautumaan globaali-ilmiöiden tuottamiin heilahteluihin.

Onko tämä kaikki tullut jotenkin yllätyksenä sosiaalialalle? Kyllä ja ei.

Yllätyksenä on ehkä tullut juuri se, että globaali-ilmiöt ovat kohdanneet sosiaalialan työkentän niin välittömästi, ilman perinteisten valtiollisten, alueellisten tai jopa kunnallisten instituutioiden tarjoamaa puskurointia. Nyt sosiaaliala katsoo globaali-ilmiötä silmästä silmään, vailla suodatusta, heijastuksia ja varjostusta.

Yllätykseltä välttymistä on tukenut yksi sosiaalialan erityispiirteistä. Samalla kun sosiaaliala on ollut pienen ja paikallisen asiantuntija, se on mielestäni korostanut myös taitojaan ihmisten elämän kokonaisuuden ymmärtäjänä. Tällaisessa kokonaisuusajattelussa on globaali-ilmiöihin varautumislakin automaattisesti sijansa.

Tätä kirjoittaessani olen juuri palannut kesälomalta. Sen tarkoituksena on tarjota työtä tekeväle mahdollisuus uudistaa voimavarojaan. Monet lomatyön sankarit kertovat jaksaneensa lukea ja kirjoittaa, oppia ja opiskella. Itse käytn suuren osan lomastani ikääntyvän väestön päätehtävään, pienimuotoisen kiinteistövarallisuuden amatöörimäiseen ehostamiseen, ja sain siitä paljon tyydytystä.

Lomalukemisenani oli vain yksi kirja, **Werner Heinzin** teos *"Der grosse Umbruch"* (Suuri murros, DIU, Berliini 2008) kaupunkien toimista globalisaation edessä. Tämä epätodennäköinen kesälueettava tuli tietooni, kun Helsingin kaupungin *Kvartti*-lehti 2/2009 julkaisi **Magnus Gräsbeckin** kirjasta laatiman esittelyn.

Kirjan lukeminen vakuuttaa, että globalisaatio ei todellakaan tullut yllätyksenä, eivätkä sen sosiaaliset ulottuvuudet ole missään päässeet unohtumaan.

Päärooliin Heinzin teoksessa nousevat globaali-ilmiöiden epätasaiset vaikutukset niin eri paikkakunnilla ja alueilla kuin eri sosiaaliryhmissäkin sekä kaupunkien ja muiden paikallisten toimijoiden epätasaisesti kaventuva mahdollisuus reagoida muutoksiin. Uusi eriarvoistuminen, kaupallisten intressien nousu, kunnallisen itsehallinnon kohtalo ja Euroopan erityisongelmat kuten maahanmuutto ja väestön ikääntyminen suorastaan vyöryvät lukijan tietoisuuteen. Ja tämä kaikki on kaikille tuttua jo parinkymmenen vuoden ajalta.

Ehkä meillä Suomessakin tarvittaisiin tämän kirjan kaltainen monien mielestä varmasti vanhanaikaiselta tuntuva kokonaisparaati globalisaatiosta ja paikallistasosta? Ja ehkä sellainen voitaisiin laatia niin, että sosiaalialan erityinen osaaminen ihmisten elämäntilanteiden ymmärtäjänä olisi vahvasti esillä – mutta niin, että ihminen ja insinöörikin voisi tekstin käsittää ilman diskurssianalyysin peruskurssia. ●

www.tietokeskus.fi > Kvartti-lehti